

Quick scan ecologie

Haarlemmerpoort te Amsterdam

Samenvatting

Voor de Haarlemmerpoort te Amsterdam worden ruimtelijke plannen voorbereid. In het kader van de natuurbeschermingswetgeving is onderzocht of er - in potentie - een effect is te verwachten op soorten die beschermd zijn via de Flora en Faunawet, of op beschermde natuurgebieden. Het onderzoek heeft de status van een oriënterend onderzoek.

Uit de resultaten van het ecologisch onderzoek is gebleken dat het voorkomen van vleermuizen en de gierzwaluw in de bebouwing niet is uit te sluiten. Waarschijnlijk is een ontheffing van de Flora en Faunawet nodig. Hiervoor wordt een afdoend onderzoek gevraagd. Geadviseerd wordt deze uit te (laten) voeren

In de inhammen van de pilaren zijn nesten van de merel en de houtduif aangetroffen. De werkzaamheden dienen daarom buiten de broedperiode te starten.

Inhoud

- 3 — Aanleiding
- 4 — Planomgeving: locatie, omgeving en beschermde natuurgebieden
- 6 — Waarnemingen: veldgegevens en literatuur
- 10 — Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden
- 12 — Conclusie en advies
- 13 — Bronnen

Colofon

Opdrachtgever Ymere
Projectnummer 14.035
Datum 25 april 2014
Auteur N. Hemmers
Gecontroleerd P.J.H. van der Linden
Status Concept

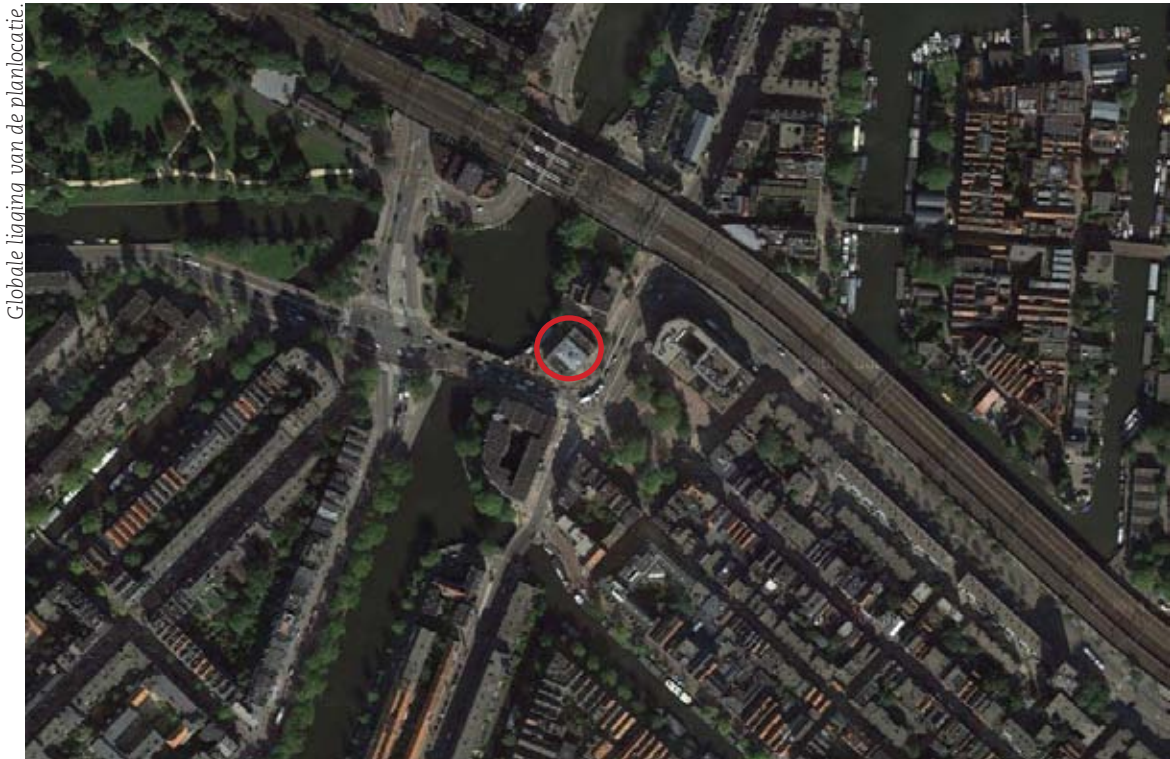
Els & Linde B.V.
Dr A.R. Holplein 1
4031 MB Ingen
tel 0344 - 642517
mob 06 - 27564247
e-mail vanderlinden@elsenlinde.nl

H 01

Aanleiding

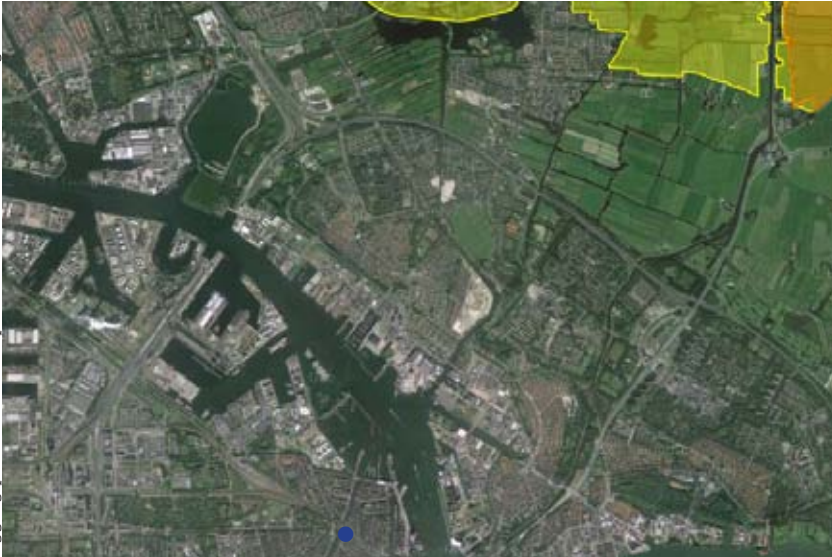
Voor de Haarlemmerpoort te Amsterdam worden ruimtelijke plannen voorbereid. Voor de geplande ontwikkelingen wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Onderdeel van deze procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden. Het onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de Flora en Faunawet, terwijl eveneens de effecten op beschermde natuurgebieden worden beoordeeld.

Het onderzoek is uitgevoerd als een quick scan ecologie. Voor zo'n onderzoek wordt door een ecooloog beoordeeld of er een kans is op de aanwezigheid van beschermde soorten. Daarbij wordt gelet op de structuur van de omgeving, aanwezige habitats en landschapselementen. Gezocht wordt naar sporen van beschermde soorten. Een quick scan is tevens bedoeld als afbakening van een eventueel afdoend onderzoek. Op basis van een quick scan kan wel beoordeeld worden of een ontheffing van de Flora en Faunawet of een vergunning van de Natuurbeschermingswet (waarschijnlijk) noodzakelijk is, maar voor het aanvragen van een ontheffing c.q. vergunning is een meer uitgebreid en nauwkeurig onderzoek noodzakelijk. Om een goed oordeel te kunnen geven is op 10 april 2014 een bezoek gebracht aan de planlocatie.

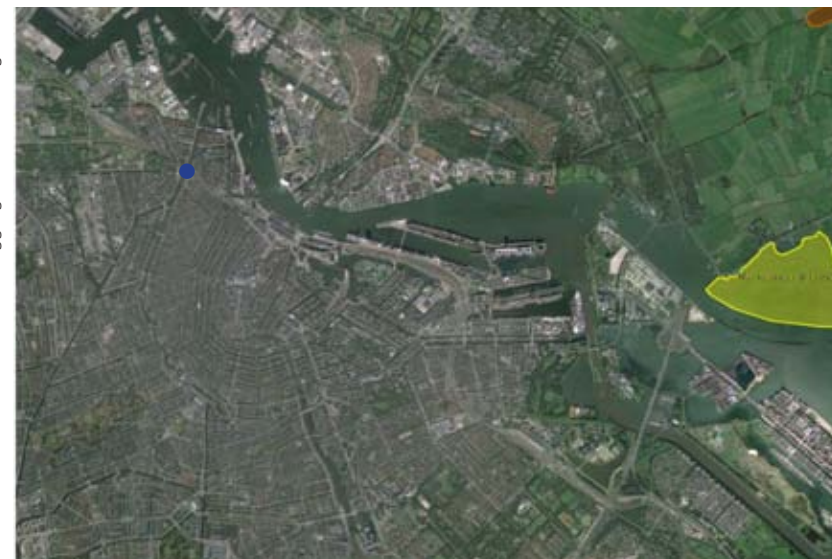

Globale ligging van de planlocatie.

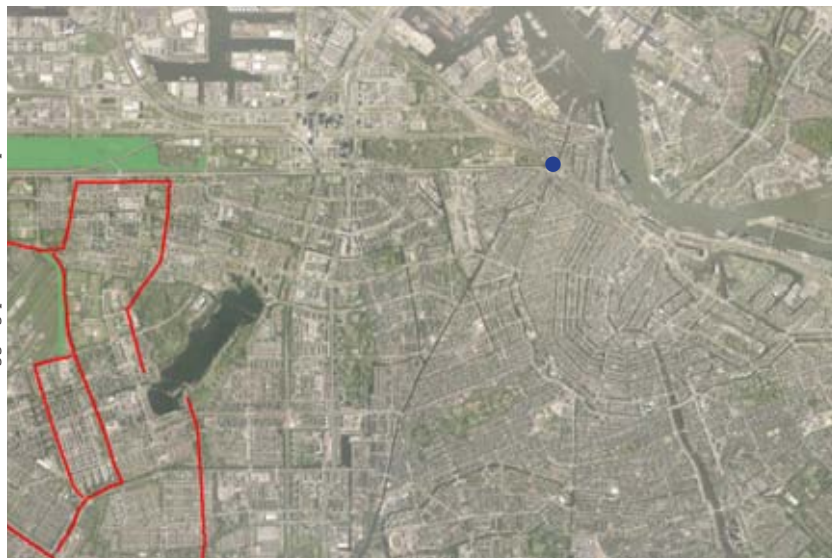
ligging planlocatie ten opzichte van het Natura 2000 gebied

Ligging Natura 2000 gebied

Ligging planlocatie ten opzichte van EHS

De Haarlemmerpoort ligt net buiten het centrum van Amsterdam op het Haarlemmerplein, ten oosten van de Willemsbrug. Ten noorden van de Haarlemmerpoort loopt het treinspoor. Op 5,4 kilometer afstand ligt natura 2000 gebied IJperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske. Op grotere afstand - 6,6 kilometer - ligt het Natura 2000 gebied Markermeer & IJmeer. Op 5,8 en 6,4 kilometer afstand, liggen de gebieden die zijn aange- wezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Natura 2000 gebied IJperveld, Oostzanerveld en Varkensland

Het IJperveld, Oostzanerveld en Varkensland vormen samen het grootste uitgevende laagveencomplex ten noorden van Amsterdam. In het huidige karakter van het gebied wordt de langdurige invloed van brak water weerspiegeld, die echter in de laatste eeuw sterk verminderd is. De veenterreinen zijn van internationale betekenis vanwege het voorkomen van de Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*), veenmosbegroeiingen en een naar verhouding grote oppervlakte aan overgangs- en trilvenen. Daarnaast zijn de gebieden van belang voor voedselrijke, zoomvormende strooiselruigten en verschillende vissen. Het is een belangrijk broedgebied voor moerasvogels en broedvogels van natte graslanden.

Natura 2000 gebied Markermeer en IJmeer

Het Markermeer ontstond als gevolg van voltooiing van de Houtribdijk tussen Enkhui- zen en Lelystad in 1976. In luwere en ondiepere delen van het Markermeer zijn krans- wierbegroeiingen ontstaan. Momenteel bevat het zuidelijk deel van de Gouwzee de grootste oppervlakte aan kranswiervegetatie met sterkranswier in ons land. De krans- wieren vormen in de zomer en de herfst een belangrijke voedselbron voor o.a. kroon- eenden. Het Markermeer/IJmeer is van belang voor verscheidene vogels. Ondanks de afname de spiering is het aantal kuifeenden en het aantal nonnetjes nog steeds van internationale en grote nationale betekenis. De betekenis van het gebied voor grote concentraties ruiende watervogels is niet verminderd. De Gouwzee heeft een bijzon- dere betekenis door het voorkomen van een groot veld sterkranswier (*Nitellopsis obtusa*), waarop door grote aantallen duikende herbivoren (krooneend, tafeleend, meerkoet) wordt gevoerageerd.

Ecologische Hoofdstructuur

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbon- den. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbin- dingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland.

H 03 Waarnemingen: veldgegevens en gegevens uit de literatuur

Tijdens het veldbezoek van 10 april 2014 is onderzocht of er in potentie beschermde planten en dieren aanwezig zijn binnen de planlocatie. Daarvoor is gezocht naar sporen of andere aanwijzingen van planten en dieren. Op basis van de aanwezige herkenbare begroeiing en habitats, is beoordeeld of er leefgebieden aanwezig kunnen zijn voor beschermde soorten. Aanvullend is een bureau studie uitgevoerd naar onder andere de verspreiding van potentieel aanwezige planten en dieren.

Vegetatie

De planlocatie en de directe omgeving zijn vrijwel volledig verhard en bebouwd. Op het balkon aan de zuidzijde van het terrein staan enkele zeer algemene tuinplanten. Aan de noordzijde van het terrein zijn enkele bomen aangeplant. Op de kademuur van de Singelgracht - direct ten westen van de Haarlemmerpoort - is de tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) aangetroffen en vermoedelijk de zwartsteel (*Asplenium adiantum-nigrum*). De zwartsteel kan nog niet met zekerheid worden vastgesteld omdat de plant nog te jong is. Beide plantensoorten zijn beschermd via de Flora- en Faunawet.

Zoogdieren

Vleermuizen zijn de belangrijkste groep strikt beschermde zoogdieren die verwacht kunnen worden. Vleermuizen kunnen schade ondervinden van de gewenste ontwikkelingen en kunnen hierdoor een belemmering zijn. De bebouwing is daarom nauwkeurig onderzocht op het voorkomen van geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. Tijdens het ecologisch onderzoek zijn geschikte in- en uitvliegopeningen voor vleermuizen aangetroffen. Het voorkomen van vleermuizen in de bebouwing is op voorhand niet uit te sluiten.

Vleermuizen zijn in twee groepen te verdelen; enerzijds de soorten die in gebouwen een verblijfplaats hebben en anderzijds soorten die in bomen een verblijfplaats hebben. De kraamkolonie van de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) komen - voor zover bekend - alleen in gebouwen voor. Ze wonen in de spouwmuur, achter betimmering, onder daklijsten en dakpannen. De vaste verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de watervleermuis (*Myotis daubentonii*) kunnen zowel in spleten en gaten in bomen, als in gebouwen voorkomen. Ze kiezen in de regel gebieden met een groot aanbod aan geschikte holten op een klein oppervlak. Binnen de planlocatie zijn geen bomen met holten en spleten aangetroffen waarin vleermuizen kunnen verblijven.

Vogels

Tijdens het ecologisch onderzoek is gezocht naar aanwijzingen voor vogels met een vaste verblijfplaats binnen de planlocatie. Gezocht is naar nesten, schijtsporen, veren en braakballen. Tijdens het ecologisch onderzoek zijn verschillende geschikte nestplekken voor de gierwaluw (*Apus apus*) aangetroffen. Bewoners van het gebouw melden de aanwezigheid van de gierwaluw in het gebouw. De gierwaluw is in Nederland via de Flora- en Faunwet beschermd als een vogel met een vaste verblijfplaats.

De nesten van broedende gierwaluwen bevinden zich van oudsher in bestaande holten, onder dakpannen, in muurspleten, achter boeidelen en in gootbetimmeringen. Volgens de huurders van het gebouw nestelt een gierwaluw in het luchtrooster aan de oostzijde van het gebouw. In de inhammen van de pilaren zijn nesten van de merel (*Turdus merula*) en de houtduif (*Columba palumbus*) aangetroffen.

Herpetofauna en vissen

Direct ten westen van de Haarlemmerpoort loopt de Singelgracht. Op voorhand is niet uit te sluiten dat hier beschermde vissoorten in voorkomen. Zo lang er aan de oever geen veranderingen plaatsvinden is een afdoend visonderzoek niet noodzakelijk. Voor reptielen en waterafhankelijke amfibieën is de kade te hoog en de omgeving te stedelijk. De aanwezigheid van amfibieën en reptielen rond de Haarlemmerpoort of in het water kan op voorhand uitgesloten worden.

Overige beschermde soorten

De overige beschermde soorten (libellen, dagvlinders etc.) worden alleen aangetroffen in specifieke leefmilieu's. Voor deze soorten ontbreekt binnen de planlocatie een geschikt habitat.

H 04 Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden

Bij de analyse wordt gelet op de effecten als gevolg van het veranderde gebruik en de veranderde inrichting. Daarnaast wordt gelet op de effecten als gevolg van de werkzaamheden om de veranderingen te bereiken. Voor zover planlocaties binnen de Ecologische Hoofdstructuur, Natura 2000 of andere beschermde natuurgebieden liggen, worden de effecten op deze beschermde natuurgebieden getoetst. Voor de Natura 2000 gebieden is de externe werking eveneens van belang; de belangrijkste externe effecten worden veroorzaakt door toename van depositie, geluid en licht. Daarnaast kunnen veranderde grondwaterstromen een effect veroorzaken.

Flora en Faunawet

Tijdens het ecologische onderzoek is onderzocht of binnen de planlocatie beschermde soorten voorkomen die worden beschermd via de Flora- en Faunawet. Uit de resultaten van het ecologisch onderzoek is gebleken dat in de bebouwing geschikte nestplekken voor de gierzwaluw aanwezig zijn. Verder zijn er verschillende geschikte invliegopeningen voor vleermuizen aangetroffen. Een effect op deze soorten is niet uit te sluiten. De vleermuizen en gierzwaluw zijn in Nederland via de Flora- en Faunawet beschermd. De werkzaamheden zullen leiden tot het niet - of minder - geschikt maken van het gebouw voor deze soorten. Dat betekent dat een ontheffing van de Flora en Faunawet noodzakelijk is. Hiervoor is een afdoend onderzoek naar de gierzwaluw en vleermuizen is nodig, waarmee de daadwerkelijke aanwezigheid moet worden vastgesteld.

In de inhammen van de pilaren zijn nesten van de merel en de houtduif aangetroffen. Alle vogels zijn tijdens de broedperiode beschermd. De werkzaamheden dienen daarom buiten de broedperiode te starten.

Op de kademuur van de Singelgracht - direct ten westen van de Haarlemmerpoort - is de tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) aangetroffen en vermoedelijk de zwartsteel (*Asplenium adiantum-nigrum*). De zwartsteel kan nog niet met zekerheid worden vastgesteld omdat de plant nog te jong is. Beide plantensoorten zijn beschermd via de Flora- en Faunawet. Er zijn geen werkzaamheden aan de kademuur gepland, daarom is er geen effect op deze soorten.

Natura 2000 en Ecologische Hoofdstructuur

Gezien de aard en omvang van de geplande ontwikkelingen is een effect op het Natura 2000 gebied of de Ecologische Hoofdstructuur uit te sluiten.

Flora en faunawet

Uit de resultaten van het ecologisch onderzoek is gebleken dat in de bebouwing geschikte nestplekken voor de gierzwaluw aanwezig zijn. De gierzwaluw is in Nederland via de Flora- en Faunawet beschermd. Verder zijn er geschikte invliegopeningen voor vleermuizen aangetroffen.

Bij een effect op beschermde soorten is een ontheffing van de Flora en Faunawet noodzakelijk. Geadviseerd wordt hiervan een afdoend onderzoek uit te laten voeren.

In de inhammen van de pilaren zijn nesten van de merel en de houtduif aangetroffen. Alle vogels zijn tijdens de broedperiode beschermd. De werkzaamheden dienen daarom buiten de broedperiode te starten.

Op de kademuur van de Singelgracht - direct ten westen van de Haarlemmerpoort - is de tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) aangetroffen en vermoedelijk de zwartsteel (*Asplenium adiantum-nigrum*). De zwartsteel kan nog niet met zekerheid worden vastgesteld omdat de plant nog te jong is. Beide plantensoorten zijn beschermd via de Flora- en Faunawet. Aangezien er geen werkzaamheden aan de kademuur zijn gepland is hiervoor geen ontheffing noodzakelijk..

Natura 2000 en Ecologische Hoofdstructuur

Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied Ilperveld, Oostzanerveld, Varkensland & Twiske ligt op 5,4 kilometer afstand van de planlocatie. De gebieden die zijn aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur, liggen op 5,8 en 6,4 kilometer afstand van de planlocatie.

Gezien de aard en omvang van de geplande ontwikkelingen is een effect op het Natura 2000 gebied of de Ecologische Hoofdstructuur uit te sluiten.

Scharringa, C.J.G.W. Ruitenbeek & P.J. Zomerdijk (2010). Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels 2002-2009. Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord Holland (SVN) & Landschap Noord-Holland.

Herder, J. (2010) Atlas van de Noord Hollandse Amfibieën en reptielen, landschap Noord-Holland & Stichting RAVON

Kapteyn, K. (1995). Vleermuizen in het landschap, Schuyt & Co, Haarlem

Hoozeboom, D (2011) Verspreidingsatlas van de zoogdieren van Noord Holland. Werkatlas

www.minlnv.nl

www.waarneming.nl

www.RAVON.nl

www.noord-holland.nl